

www.nevo.co.il

עפ 839/78 מדינת ישראל נ' יצחק אבני, פ"ד לג(3) 821

בבית המשפט העליון
בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים
ע"פ 839/78

תאריך: 13.7.79

בפני: כבוד השופט י' כהן
 כבוד השופט בן-פורת
 כבוד השופט בכור
 מדינת ישראל
 המערערת:

נגד

המשיבים: 1. יצחק אבני
 2. ישראל צדקה

ערעור וערעור-שכנגד על פסק-דינו של בית-המשפט המחוזי,
 ירושלים (השופט א' גולדברג), מיום 30.10.1978, בת"פ
242/77

בשם המערערת: עו"ד מ' קירש, פרקליט מחוז ירושלים
 בשם המשיב מס' 1: עו"ד מ' בן-זאב
 בשם המשיב מס' 2: עו"ד ש' פונדמינסקי

--- סוף עמוד 821 ---

פסק-דין

השופט י' כהן: 1. יצחק אבני, מנכ"ל החברה הממשלתית למדליות ומטבעות בע"מ (להלן – החברה) הועמד לדין בבית-המשפט המחוזי בירושלים יחד עם שלושה נאשמים אחרים והם: יוסף אמיר, מנהל כללי של קידום ופיתוח, חברה כלכלית ופיננסית בע"מ, (להלן – קידום), מנחם מרגוש, מנהל סניף בנק המזרחי המאוחד בע"מ ברחוב בן-יהודה בתל-אביב וישראל צדקה, סגן המנכ"ל של החברה וממונה על המכירות בה. בכתב האישום יוחסו לכל הנאשמים עבירות על [חוק לתיקון דיני העונשין \(עבירות מרמה, סחיטה ועושה\)](#), תשכ"ג-1963, וכן קשירת קשר להונות, עבירה לפי [סעיף 305 לפקודת החוק הפלילי](#). אחרי בירור המשפט, שבו הובאו ראיות בהיקף ניכר, ניתנה הכרעת דין מפורטת ומנומקת יפה על-ידי השופט המלומד של בית-המשפט המחוזי (כבוד השופט א' גולדברג) ובה הורשע אבני בעבירה על [סעיפים 9א ו-9ג](#) לחוק המרמה ובעבירה על [סעיף 2](#) לחוק המרמה [וסעיף 29](#) לפקודת החוק הפלילי וזוכה מהאשמות אחרות, ואילו שאר הנאשמים זוכו מכל אשמה. העונש שהוטל על אבני היה קנס בסכום של 15,000 ל"י או 8 חודשי מאסר תמורתו. אבני ערער לבית-משפט זה על ההרשעה ולחלופין על חומרת העונש. המדינה ערערה על קולת העונש שהוטל על אבני וכן על זיכוי של צדקה מעבירה של מרמה והפרת אמונים בתאגיד לפי [סעיף 9ג](#) של חוק המרמה (כעת [סעיף 425 לחוק העונשין](#), תשל"ז-1977). שמענו את העותרים ביחד.

2. בכתב האישום יוחסו לארבעה הנאשמים עבירות שונות על חוק המרמה וכן קשירת קשר להונות לפי [סעיף 305 לפקודת החוק הפלילי](#). התביעה ייחסה בין היתר לאבני ולצדקה עשיית פעולות מרמה וזיוף כדי לסייע לקידום לרכוש את הסחורה במחיר שלפני ההעלאה וכן ייחסה לאבני, לאמיר ולמרגוש ביצוע מעשים פליליים מתוך כוונה

--- סוף עמוד 822 ---

לגרום לתוצאה הנ"ל, היינו לקבלת הטובין במחיר שלפני ההעלאה. כאמור זוכו אמיר, מרגוש וצדקה מכל ההאשמות שיוחסו להם, התביעה השלימה עם זיכויים של אמיר ומרגוש וערערה לפנינו על זיכוי של צדקה וזה בגין שיחה שהתקיימה בינו ובין נאור ביום 21.7.1976, כמו כן זוכה אבני מחלק מהאשמות שיוחסו לו וגם על כך אין ערעור לפנינו. השופט המלומד לא קיבל את טענת התביעה שנקשר קשר או נעשתה קנוניה בין הנאשמים או כמה מהם כדי להונות את החברה. את ממצאיו בענין זה הוא נימק כדלהלן (בסעיף 38 של הכרעת הדין):

"לא שוכנעתי כי הנאשמים 1 (אבני) ו-2 (אמיר) עשו קנוניה להונות את החברה... אילו עשו נאשמים אלה יד אחת כדי לאפשר לקידום לרכוש את המדליות לפני העלאת מחיריהן, מה מנע מנאשם 1 שלא להעלות את המחיר ב-1.7.76, ולהמתין בהחלטה עד לקבלת בטוחה מהבנק? ומה מנע מקידום למהר ולהמציא את כתב השעבוד לפני 1.7.76, כשברשותה היו נירות ערך בסכום שעלה על סכום המכירה? אין גם להניח שאם היתה קנוניה כזאת היה נאשם 1 מודיע לנאור בעת ישיבת הצוות הבכיר על הזמנת קידום ופותח פתח לחיטוטיו של נאור שלדעתו לא היתה נוחה מההסכם עם קידום...

אילו תכנן נאשם 1 מראש עם נאשם 2 את המכירה הנדונה גם יכול היה לקבוע בהחלטת הצוות הבכיר כי יכובדו הזמנות קיימות, כפי שהחליט הדירקטוריון בשתי ההעלאות הקודמות, ובכך להכשיר לעצמו הסבר לעיסקה הנדונה".

מסקנות אלה שמשו יסוד לזיכוי של אמיר מהאשמות שיוחסו לו. הזיכוי של מרגוש היה מבוסס בעיקרו על אימון שנתן השופט המלומד לעדותו של מרגוש שבה זה נתן הסבר מדוע בכתב השעבוד שונה תאריך ההדפסה מ-28.7.1976 ל-28.6.1976. לפי עדות זו התיקון נעשה מכיון שמרגוש התכוון להתאים את תאריך כתב השעבוד לתאריך שבו ניתנה התחייבות הבנק לחברה בשיחה טלפונית שבין אבני ומרגוש ושבנו ניתנה הוראה של קידום לבנק לבצע את השעבוד. השופט המלומד גם ציין (בסעיף 55 של הכרעת הדין), שמרגוש לא הסתיר את כל פרשת תיקון התאריך מנאור, כשזה בא אליו לברר את הענין, למרות שלא הכיר קודם את נאור וכי גם התנהגות זו מלמדת על תום לבו של מרגוש. מסקנת השופט המלומד היתה שתיקון התאריך נעשה ללא כל כוונה פלילית מצד מרגוש ועל כן זיכה אותו מהאשמות שיוחסו לו.

על אף עמדתו של השופט המלומד, שלא נקשר כל קשר בין אבני ובין נאשמים אחרים כדי להונות את החברה וכדי להשיג בשביל קידום את הטובין במחיר שלפני ההעלאה, מצא השופט המלומד את אבני אשם בעבירות שפורטו לעיל והוא נימק את ההרשעה בדרך הבאה:

--- סוף עמוד 823 ---

- א. השופט המלומד בדק את הוראות סעיף 6(ב)2) שבתוספת להסכם ת/34 ומצא אותן לוקות בחסר, כי בה בשעה שלענין האשראי נאמרו באותו סעיף שאם קידום רוצה לקבל את המדליות לפני תום 6 חודשים עליה להמציא לחברה "ערבות בנקאית בלתי חוזרת או בטחון אחר שיתקבל על דעת החברה", הרי לענין קביעת המחיר נאמר כי "מחירן של המדליות יהיה הנקוב בקטלוג החברה ביום התשלום במזומנים או ביום מתן הערבות הבנקאית, הכל לפי המועד המוקדם יותר", ולא נאמר דבר בקשר עם קביעת המחיר על אפשרות של קבלת ביטחון אחר מלבד הערבות הבנקאית. השופט המלומד קיבל את טענת הסניגור המלומד של אבני, כי גם לענין קביעת המחיר יש לקרוא את הסעיף כאילו נאמר בו "ביום מתן הערבות הבנקאית או הבטחון האחר שיתקבל על דעת החברה" (סעיף 42 של הכרעת הדין). באי-כוח בעלי הדין לא חלקו לפנינו על מסקנה זו של השופט המלומד ביחס לפירוש סעיף 6(ב)2) וגם לנו היא נראית כמבוססת.
- ב. השופט המלומד דחה את דבריו אבני בעדותו שלפיהם הוא ראה בשני השיקים שקיבל מקידום ביום 28.6.1976 את "הבטחון האחר" לענין קביעת המחיר. הוא ציין בהכרעת הדין (בסעיף 43) שאמנם לא בכל ענין נהגה החברה עם קידום על-פי תג ותג שבהסכם ושתי החברות נהגו ביחסים ביניהן בגמישות, אולם מכיון שהעסקה שעליה מדובר היתה בסכום נכבד של למעלה משני מליון לירות היה ברור הן לקידום והן לאבני שהשיקים אינם יכולים לשמש כביטחון אחר, אלא יש צורך בביטחון על-ידי מתן התחייבות של בנק. על הבנה זו של קידום ושל אבני למד השופט המלומד הן מהנוהג שהיה קיים בקשר עם עסקאות קודמות והן מהתנהגות אמיר ואבני במקרה דנא, כפי שפורט בסעיפים 43 ו-44 של הכרעת הדין.
- ג. השופט המלומד קבע, על-פי העובדות שאותן פירוט בהכרעת הדין (בסעיף 45), שאבני "הבין כי על פי ההסכם עם קידום המחיר הקובע הוא זה שהיה בעת המצאת כתב השעבוד בענין לחברה, ולפיכך הטביע עליו את החותמת של יום 29.6.76 על מנת שיראו כאילו נתקבל באותו יום וחלים על העסקה המחירים שלפני 1.7.76. באופן זה ביקש למנוע ביקורת צפויה הן מצד הדירקטוריון והן מגופים מבקרים על כי מכר לקידום את המדליות במחירים הישנים למרות שהיא לא עמדה בתנאי ההסכם" (סעיף 47 להכרעת הדין).
- ד. מסקנות אלו הצדיקו בעיני השופט המלומד הרשעה בעבירות על [סעיפים 9א](#) ו-[9ג](#) לחוק המרמה ([סעיפים 423](#) ו-[425 לחוק העונשין](#), תשל"ז-1977). השופט המלומד ציין (בסעיף 48 של הכרעת הדין) שלשם הרשעה בעבירות אלה אין צורך בכוונה להפיק תועלת אישית אלא "די בכוונה כללית ולא דווקא לרמות איש מסויים כדי לספק את המצב הנפשי של 'הכוונה לרמות'", וכי גם מחדל במילוי חובה די בו כדי לבסס את הרשעה. בענין זה הסתמך השופט המלומד על פסקי-דין של בית-משפט זה בע"פ [372/76](#), [364/76](#) אברהם גוזלן נגד מדינת ישראל; אליהו אביטל, ואח' נגד מדינת ישראל, פ"ד לא(2) 405, בע' 409, וע"פ [509/76](#) דב צסיס נגד מדינת ישראל, פ"ד לא(3) 733 בע' 743.

--- סוף עמוד 824 ---

- ה. בנוסף לכך קבע השופט המלומד שאבני ביצע עבירה של ניסיון לקבל דבר במרמה בנסיבות מחמירות לפי [סעיף 2](#) של חוק המרמה [וסעיף 29](#) לפקודת החוק הפלילי, מכיון שעל-ידי ההוראה לשים את החותמת על כתב השעבוד עם תאריך לא נכון הוא טען עובדה שאיננה נכונה ולא גילה לדירקטוריון של החברה, כשזה דן ביום 31.8.1978 בשאלה אם לאשר את העסקה ובאיזה מחיר לאשר אותה, את המועד האמיתי שבו הגיע כתב השעבוד לחברה ועל כן יצא הדירקטוריון מתוך הנחה מוטעית, שאבני נציג אותה, כי כתב השעבוד היה בחברה ביום 29.6.1976. כמו כן סבר השופט המלומד שאבני חייב היה לגלות את העובדה הנ"ל לוינוגרד ולארד, כשאלה טיפלו בפרשה מטעם הדירקטוריון.
3. עולה מן האמור לעיל ומעיון בפרטי הדברים שבהכרעת הדין שהרשעתו של אבני מבוססת על העובדה, שאינה שנויה במחלוקת, שהוא הורה לשים על כתב השעבוד של הבנק חותמת דואר נכנס שלפיה כתב זה נתקבל אצל החברה ביום 29.6.1976, בה בשעה שהוא התקבל בסוף יולי 1976 או 1.8.1976, וכי אבני לא גילה עד 31.8.1976 ואף אחרי מועד זה, לדירקטוריון החברה ולא לה שטיפלו מטעמו בבדיקת ענין העסקה את העובדה, שכתב השעבוד התקבל לא לפני סוף יולי 1976.
- הסניגור המלומד עורך-דין בן-זאב השמיע לפנינו טענות מרובות נגד מסקנות השופט קמא שעליהן הוא ביסס את ההרשעה וכן טען שמבחינה משפטית אין לקיים את ההרשעה על-פי העובדות שנקבעו וחומר הראיות שהיה בבית-המשפט המחוזי.
4. לטענת עורך-דין בן-זאב העסקה בין החברה ובין קידום היתה לטובת החברה על-פי המחירים שלפני ההעלאה וביטול העסקה על-ידי הדירקטוריון לא רק שלא הביא כל תועלת לחברה, אלא גרם לה הפסד ניכר. אנו מסכימים עם השופט המלומד שלענין זה אין השפעה כלל על ההכרעה במקרה דנא. אנו מוכנים להניח לטובת אבני, שהוא לא התכוון לגרום כל הפסד ממון לחברה ושהוא האמין שהיא מבחינת הגינות היחסים בקשרים שבין שתי החברות והן מבחינת התועלת הכלכלית יהיה זה לטובת החברה אם המדליות ימכרו במחיר הקודם, אולם, כפי שיוסבר להלן, אין בכך כדי להביא לזיכוי של אבני.
5. מר בן-זאב טען שקיימת סתירה בין ממצאו של השופט המלומד (בסעיף 38 של הכרעת הדין) שאבני ואמיר לא עשו כל קנוניה להונות את החברה ובין מסקנת ההרשעה, שהיתה מבוססת בין היתר על כך, שאבני חשב או ידע שלפי תנאי ההסכם החברה אינה חייבת לספק את המדליות לקידום במחיר שלפני ההעלאה. אין לקבל טענה זו. אין למצוא כל סתירה בין הקביעה, שלא נעשתה קנוניה להונות את החברה בין אבני לבין אמיר, ובין כל סתירה בין הקביעה, שלא נעשתה קנוניה להונות את החברה בין אבני לבין אמיר, ובין מסקנת השופט, שאבני הורה לשים את החותמת עם התאריך הכוזב על כתב השעבוד כדי שייראה שכתב השעבוד הגיע לידי החברה עוד לפני סוף יוני 1976 ועל כן מלאה קידום את התנאים המזכים אותה על-פי החוזה בקבלת המדליות במחיר הקודם. העובדה שלא נקשר קשר פלילי בין אבני לבין אמיר איננה שוללת כלל את האפשרות

--- סוף עמוד 825 ---

שאבני עשה את המעשים או נמנע מלמלא חובות שהיו מוטלות עליו כדי לגרום לקבלת הטובין על-ידי קידום, וזה מתוך מניעים משלו וללא קשר עם אמיר (השווה [ע"פ 573/72 עמיאל חבורה נגד מדינת ישראל, פ"ד כח \(2\) 57 וע"פ 77/76 יוסף שהם נגד מדינת ישראל, פ"ד ל \(3\) 550](#)). אין להשוות את המקרה שלפנינו לאותם המקרים שעליהם הסתמך הסניגור המלומד ושבהם בוטלה ההרשעה עקב סתירה בין ממצאים שונים של בית המשפט; כגון [ע"פ 25/53 בענין צבי ניימן, ו-2 אח' נגד היועץ המשפטי לממשלת ישראל, פ"ד ט 845, 850, 851, 853](#); פ"ע יט 187 בע' 850-851, [ע"פ 542/78](#) (לא פורסם). יש להדגיש שלעת עתה אין אנו דנים בשאלה, מה היו הכוונות של אבני ובענין זה נדון בחלק אחר של פסק-הדין.

6. טענתו של אבני בענין שימת החותמת על כתב השעבוד היא, שהדבר נעשה לא כדי להטעות בקשר עם המועד בו הגיע הכתב לידיה חברה, אלא רק בתור "אווידנציה", כלשונו, שהוא קיבל אישור בעל פה ממרגושס עוד לפני סוף יוני 1976. אשר לאי גילוי המועד הנכון של המצאת כתב השעבוד לוינוגרד, לארד ולדירקטוריון, טענת ההגנה היא שאבני לא נשאל על המועד שבו הגיע כתב השעבוד לידי החברה, שמועד זה לא היה חשוב מעיניו מכיון שלפי דעתו היתה העסקה גמורה מכל הבחינות עם קבלת אישור בעל פה ממנהל סניף הבנק, שאבני לא היה חייב ליזום מצדו מסירת מידע על התאריך לוינוגרד או לארד כשהוא לא נשאל על-ידיהם בענין זה, שהוא לא התכוון להסתיר כל מידע שיש לו חשיבות מפני הדירקטוריון ושאל לא היתה לו הזדמנות נאותה להביא את ענין התאריך לידיעת הדירקטוריון בישיבות שהתקיימו עד יום 31.8.1976 ועד בכלל.

השופט המלומד לא קיבל את הסברו של אבני שהוא שם את החותמת עם התאריך הכוזב על כתב השעבוד, כדי שהדבר ישמש לו כתרשומת או תזכור על השיחה בעל פה עם מרגושס, אלא קבע בהכרעת הדין שהחותמת המסמך בחותמת עם תאריך 29.6.1976 "באה ליצור את הרושם כי המתב התקבל יום לאחר התאריך שהודפס על המסמך". אין אנו מוכנים לקבל את טענת הסניגור המלומד שהשופט המלומד שגה בממצאו זה.

החותמת של דואר נכנס נועדה לסמן את המועד שבו מסמך מגיע לידי הנמען וחזקה על אבני, ששימש כמנכ"ל של חברה ממשלתית בעל היקף עסקים ניכר, שהוא ידע והבין היטב מה משמעות שימת חותמת דואר נכנס עם תאריך על מסמך, והתכוון לתוצאות רגילות על מעשהו זה. אכן אין זו חזקה חלוטה, אך לשם סתירתה נחוצות היו במקרה דנא ראיות מהימנות שהיה בהן כדי לשכנע את בית-המשפט המחוזי שאבני, כשהורה לשים את החותמת, לא חשב כלל ולא התכוון לתוצאה הרגילה של שימת החותמת. השופט המלומד לא האמין בענין זה לאבני, ולפי נסיבות הענין היה זה מפליא, לו היה מקבל אתה סברו או אף לו היה בו כדי לעורר ספק ביחס לכוונתו של אבני בעת שימת החותמת. המעשה נעשה בסוף יולי 1976, היינו בעת שהשאלה באיזה מחיר למכור את המדליות לקידום נדונה כבר בדירקטוריון שלה חברה, אחרי שנתמנה המבקר הפנימי של החברה, וינוגרד, כדי להגיש דו"ח לדירקטוריון בענין זה וכאשר אבני ידע שנאור הגיש

--- סוף עמוד 826 ---

תלויות בענין המחיר שבו עומדת להתבצע העסקה ושהוא מחפש ראיות כדי לתמוך בעמדתו, שאין למכור לקידום את המדליות במחיר הקודם. לכך יש להוסיף את מה שסיפר אבני עצמו על הביקורת שהוטחה נגדו במשך מחצית השנה שלפני סוף יוני 1976 ועל ההאשמות שהופיעו בעיתונות נגדו. אין גם ספק, שבסוף יולי, אחרי ישיבת הדירקטוריון, אבני ידע היטב מה כתוב בסעיף 6(ב)2 בענין קביעת המחיר, וכאמור לעיל הוא לא ראה ולא יכול היה לראות בשיקים את הביטחון אשר מסירתו לחברה קובעת את מחיר הטובין. בנסיבות אלה נעלה מכל ספק הוא, שאבני ידע היטב שתאריך המופיע בחותמת דואר נכנס יובן על-ידי מי שיראה את המסמך, שכתב השעבוד הגיע לידי החברה ביום שנרשם בחותמת ושהוא התכוון להשיג תוצאה זו על-ידי ההוראה לכתוב את התאריך הכוזב בחותמת. בנוסף לכך צדק השופט המלומד בנימוקו, שלו גרסתו של אבני היתה נכונה, היה התאריך שעל החותמת צריך להיות 28.6.1976, היום שבו התקיימה השיחה עם מרגושס, ולא 29.6.1976.

גם העובדה שאבני,, במשך כל התקופה מאז הוויכוחים והחקירה בענין השאלה לפי איזה מחיר צריך למכור את המדליות לקידום, לא גילה לאף אחד שעד סוף יולי הוא לא קיבל כתב שעבוד מהבנק, מוכיחה שהוא רצה להסתיר עובדה זו ולהטעות את הנוגעים בדבר לחשוב שכתב השעבוד היה בידי החברה לפני העלאת המחירים ב-1.7.1976. במיוחד חמור המחדל של אי הגילוי מצד אבני אחרי שהוטבעה לפי הוראתו על כתב השעבוד החותמת עם התאריך הכוזב, כשאבני ידע יפה שמי שיראה את המסמך יחשוב, על-פי הכתוב בחותמת, שהמסמך התקבל ביום 29.6.1976. אין לקבל אתה טענה שאבני לא היה חייב לגלות דבר, מכיון שהוא לא נשאל על המועד שבו הגיע כתב השעבוד ושהוא לא ייחס כל חשיבות לתאריך זה, ברור מהשתלשלות הדברים ומהנסיבות שתוארו לעיל, שאבני חשב והאמין שלענין תאריך קבלת כתב השעבוד ישנה חשיבות לצורכי קביעת המחיר. הוא ידע היטב שנוכח הביקורת אשר נמתחה לפני העסקה ואחריה על הקשרים שבין החברה וקידום, שבהם ראו המבקרים מתן העדפה וטובות הנאה בלתי מוצדקות לקידום, ונוכח החשדות שהועלו נגד אבני באופן אישי בענין זה, מגמת הדירקטוריון תהיה למצוא דרך שלא למכור את המדליות לקידום במחיר הקודם ושלשם כך יכולה להיות חשיבות לשאלה מתי המציאה קידום את כתב השעבוד לחברה. אמנם אבני העיד, שהוא ידע בתחילת הישיבה מיום 31.8.1976 שהעסקה לא תאושר, כי לדבריו "הדירקטוריון היה כבר בהיסטריה" (עדות אבני מ-27.6.1978, ע' 51), אך גם אם היתה לו הרשה כזו, הוא חייב היה לגלות לחברי הדירקטוריון את עובדת קבלת כתב השעבוד במועד מאוחר כדי שהם יוכלו לשקול את ענין קיום העסקה מבלי שיוטעו על-ידי התאריך בחותמת דואר נכנס, מה גם שהיו מונחות לפנייהם חוות דעת של וינוגרד וארד בהם הוזכר מועד לא נכון של קבלת כתב השעבוד וארד חיווה את דעתו שיש לקיים את העסקה לפני המועד המוקדם. העובדה, שבסופו שלד בר החליט הדירקטוריון שלא לקיים את העסקה, על אף שלא ידע שכתב השעבוד הגיע רק בסוף יולי 1976, אינה סותרת את המסקנה הזו. לדעתנו צדק גם השופט המלומד כשקבע (בסעיף 45(ה) של הכרעת הדין), שאבני צריך היה להניח שבלי הסברו לווינוגרד על המועד הנכון שבו הגיע כתב השעבוד, לא היו לפני

--- סוף עמוד 827 ---

וינוגרד הנתונים הנכונים לעריכת הדו"ח, וכי, על-פי המסמכים, יחשוב וינוגרד שכתב השעבוד התקבל לפני סוף יוני 1976. הפגישה עם וינוגרד התקיימה ביום 3.8.1976 או אחריו, ובעת הפגישה כבר היתה החותמת עם התאריך הכוזב על כתב השעבוד. אין להעלות על הדעת שאבני לא חשב על כך, שכאשר וינוגרד יבדוק את המסמכים ויראה את החותמת שעל כתב השעבוד הוא לא יוטעה לחשוב שהכתב הגיע לידי החברה במועד הנקוב בחותמת. כפי שצויין בהכרעתה דין אכן הוטעה וינוגרד בענין זה והוא כתב בדו"ח שלו שהשיקים וכתב השעבוד נרשמו בגזברות החברה באיחור של 31 יום אחרי שנתקבלו וציין במפורש שכתב השעבוד נתקבל ביום 29.6.1976. קשה לקבל את הסברו של אבני, שהוא לא מצא לנחוץ להגיד דבר לוינוגרד באותה פגישה כדי שלא יאשימוהו בניסיון להשפיע על מסקנות המבקר. בידי וינוגרד היה באותו זמן מכתב של נאור שבו הועלו האשמות שונות נגד אבני ואם היו דברים כוזבים באותן ההאשמות צריך היה אבני להגיב על כך בפני וינוגרד. על כל פנים, לא היתה כל הצדקה שלא לגלות לוינוגרד את המועד הנכון שבו הגיע כתב השעבוד, אחרי שאבני שם את החותמת עם התאריך הלא נכון על הכתב, והוא בוודאי ידע שיהיה בכך כדי להטעות. ניתן אמנם לתמוה, מדוע וינוגרד לא שם לב לכך שהטובין לא נמסרו לקידום, על אף שכתב ההתחייבות הגיע לפני סוף יוני, ולא התעורר אצלו חשד, שהתאריך הרשום בכתב ההתחייבות אינו נכון, אך התמיהה על וינוגרד אינה מתרצת את התנהגות אבני.

כאמור, הדו"ח של וינוגרד והדו"ח הראשון של עורך-הדין ארד הוגשו לישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 10.8.1976. ניתן להניח שאבני לא הספיק לעיין באותו דו"ח לפני אותה ישיבה או במהלכה, אך ברור שהיה לו די זמן לראות את כל מה שכתוב בדו"ח ובחוות הדעת לפני הישיבה שהתקיימה ביום 31.8.1976. הוא ראה שבדו"ח של וינוגרד נאמר שכתב השעבוד נתקבל ב- 29.6.1976. הוא גרס ראה שארד כותב בדו"ח שלו (ת/23) שכתב השעבוד התקבל "סמוך לקבלת השיקים", ומכך צריך היה להבין שארד ערך אתה דו"ח שלו מתוך הנחה שכתב השעבוד התקבל לפני סוף יוני. לא יכול להיות מקום לספק שעם פתיחת הישיבה ביום 31.8.1976 היה ברור לאבני שהן חוות הדעת של וינוגרד והן הדו"ח ת/23 של ארד מבוססים בין היתר על ההנחה שכתב השעבוד הגיע לידי החברה ב-29.6.1976. ארד וינוגרד לא ידעו בעת שערכו את חוות הדעת שלהם, שהיה אישור בעל פה על-ידי מרגושס ב-28.6.1976, וכשהם כתבו על הערבות או השעבוד התכוונו לכתב השעבוד הני"ל. ברור היה לאבני באותו הזמן שמגמת חברי הדירקטוריון, בצדק או שלא בצדק, היתה למצוא עילה שלא לקיים את ההתקשרות עם קידום לפי המחיר הקודם. מתוך קריאת ת/23 בלבד צריך היה אבני להבין, שיתכן שארד היה מגיע למסקנה אחרת מזו שאליה הגיע לו היה יודע שכתב השעבוד לא היה בידי החברה לפני סוף יוני, או בכל אופן, לו היה הדבר בידיעתו היה דן בחוות דעתו בשאלה מהי השפעת עובדה זו על קביעת המחיר. במצב ענינים זה היה זה מחובתו שלא בני לגלות לכל המאוחר בישיבה מיום 31.8.1976 שכתב השעבוד הגיע רק בסוף יולי 1976. חובה זו היתה מוטלת עליו לא רק בגלל העובדה שהוא היה היחיד מבין המשתתפים באותה ישיבה שידע על כך, אלא גם בגלל העובדה שהוא עשה מעשה, שהיתה בו הטעיה כשהורה לשים את החותמת על כתב השעבוד.

--- סוף עמוד 828 ---

7. לפי כל האמור לעיל סבורים אנו שהשופט המלומד צדק בקביעתו שאבני הטעה הן אתה דירקטוריון והן את וינוגרד וארד בענין תאריך קבלת כתב השעבוד וששימת החותמת על אותו כתב, ואי גילוי התאריך הנכון עד הישיבה שלה דירקטוריון ביום 31.8.1976 ועד בכלל נעשו מתוך כוונה לגרום לכך שכל המטפלים בפרשה יחשבו, שכתב השעבוד נתקבל בתאריך שנרשם בחותמת. חיזוק נוסף למסקנה זו ניתן למצוא בהתנהגותו של אבני בעת פגישתו עם העיתונאים ביום 31.1.1977, אך גם לולא השקר שבדברי אבני לעיתונאים יש למסקנה הנ"ל די והותר סימוכין בראיות שפורטו לעיל. הסניגור המלומד התנגד בבית-המשפט המחוזי להשמעת עדות העיתונאים וטענתו היתה שסמכות זו אינה קבילה. לטענה זו לא היה יסוד והיא נדחתה בצדק על-ידי השופט המלומד, שהסתמך על פסק-דין של בית-משפט זה בע"פ 392/65 אברהם כהן נגד היועץ המשפטי לממשלה פ"ד כ(1) 486 בע' 489 וע"פ 265/64 יוסף שיוביץ ו-יוסף ראש נגד היועץ המשפטי לממשלה וערעור-שכנגד היועץ המשפטי לממשלה נגד יוסף שיוביץ ו-יוסף ראש, פ"ד יט(3) 421, 446-447 בע' 441. אבני לא היה חייב להיפגש עם העיתונאים ולהשיב על שאלותיהם, הם לא היו אנשי מרות כלפיו והוא דיבר אתם מרצונו הטוב והחופשי. העובדה שבנסיבות הענין הוא חשב שסירוב להיפגש עם עיתונאים ולענות על שאלותיהם עלול לפגוע במעמדו ולהזיק לו איננה שוללת את הרצון החופשי, אלא מתיחסת רק למניעים שהשפיעו על החלטתו של אבני לקיים את הפגישה. אין גם להגיד, שבמקרה דנא הערך הפרוביטבי של העדות הוא כה פעוט לעומת הפגיעה בנאשם, שההגינות מחייבת פסילת העדות (ע"פ 265/64, ע' 447-446). אמנם אין להפריז בחשיבות ההתנהגות של אבני באותה פגישה כראיה נגדו, ויש לקבל את הסברו שהוא שיקר לעיתונאים "כדי להציל את עורו", אך, יחד עם זה, מצביעה ההכחשה שלו לפני העיתונאים על כך שהוא היה ער לעובדה, שמועד קבלת כתב השעבוד על-ידי החברה איננו דבר של מה בכך, אלא יכול להיות בעל חשיבות בקשר עם הסכסוך על המחיר.

8. נשאלת השאלה מה היתה המטרה שלהשגתה חתר אבני במעשיו ובמחדליו הנ"ל, היינו על-ידי ההטעה בקשר לתאריך קבלת כתב השעבוד? האם הוא רצה להשיג על-ידי כך אתה תוצאה שהמדליות ימכרו לקידום במחיר שלפני ההעלאה, כפי שטענה התביעה בבית-המשפט המחוזי, או עשה מש שעשה מתוך מטרה להראות שהיתה הצדקה לפעולותיו בקשר עם מכירת הטובין לקידום במחיר המקורי, כדי למלט את עצמו מחיצי הביקורת שנתמחה עליו בענין זה? תיתכן גם האפשר ששתי המטרות כאחד עמדו לנגד עיני אבני. כידוע על כוונתיו של הנאשם אנו לומדים מתוך הנסיבות, במידה שהוא אינו מגלה אותן במפורש. נראה לנו שבמקרה דנא לא יהיה זה בטוח לקבוע, שבעת שאבני הורה לשים את החותמת עם התאריך הכוזב ובעת שהוא העלים את העובדה שהתאריך שבחותמת שעל כתב השעבוד איננו נכון, כוונתו היתה להשיג עבור קידום אתה טובין במחיר המקורי. יותר סביר להניח, שבאותו זמן לא היה כבר אכפת לאבני, אם העסקה תאושר על-ידי הדירקטוריון או לא, אלא כל מעייניו היו נתונים לכך איך להגן על עצמו בפני פעולותיו של נאור, שנתמכו על-ידי חלק מחברי הדירקטוריון, ובפני אמצעי התקשורת, שבחנו בזכוכית מגדלת כל פרט הקשור לעסקות שבין החברה ובין קידום. אבני אמנם ידע שיש חשיבות לתאריך הנ"ל ושאי ידיעת התאריך הנכון יכולה להשפיע על חוות הדעת של הבודקים ועל הכרעות הדירקטוריון, אך לא זו היתה מטרתו בפעולתו ובמחדליו בקשר עם ענין החותמת, אלא מטרתו היתה להגן על עצמו.

--- סוף עמוד 829 ---

נבחן כעת האם הוכחו יסודות כל העבירות שבהן הורשע אבני.

אין ספק שאבני, הן על-ידי ההוראה לשים את החותמת על כתב השעבוד והן על-ידי מחדלו לגלות את המועד הנכון של קבלת כתב השעבוד, כפי שכבר פורט לעיל, טען בכתב ובהתנהגות טענה עובדתית שידע שאיננה נכונה, דבר המהווה "מרמה" לפי ההגדרה [שבסעיף 1](#) של חוק המרמה.

[בסעיף 9א](#) של חוק המרמה נאמר, כי "מנהל... של תאגיד הרושם, או הגורם לרשום פרט כוזב במסמך של התאגיד, בכוונה לרמות או נמנע מלרשום בו פרט אשר היה עליו לרשמו, בכוונה לרמות", אשם בעבירה לפי אותו סעיף. אין חולקין על כך שאבני שהיה מנהל החברה גרם לרישום פרט כוזב במסמך. נטענה טענה, אם כי בחצי פה, שכתב השעבוד לא היה מסמך של החברה, אך טענה זו אין לה יסוד, כי משנתקבל כתב השעבוד על-ידי החברה מהבנק הוא נעשה מסמך שלה. השאלה היא, האם רישום הפרט הכוזב נעשה "בכוונה לרמות". הביטוי "לרמות" מוגדר [בסעיף 1](#) של החוק – "להביא אדם על ידי מרמה לידי מעשה או מחדל", ועל כן השאלה היא, האם התכוון אבני על ידי הטענה הכוזבת בדבר מועד כתב השעבוד להביא את הדירקטוריון ואת וינוגרד וארד לידי מעשה או מחדל.

מר קירש הסתמך לתמיכה בטענותיו בענין זה על פסק-הדין האנגלי בעין *Welham v. Director of Public Prosecutions* (1960) 1 All E.R. 805, 809, 811, 810, 816; (1961) A.C. 103; (1960) 2 W.L.R. 669; 124 J.P. 280; 104 Sol Jo. 308; 44 Cr. App. Rep. (H.L.). באותו פסק-דין, שקטעים ממנו הובאו בהסכמה [בע"פ 1/72 חברת "אלימור" בע"מ, ואח' נגד מדינת ישראל, פ"ד כז\(1\) 521 בע' 531-532](#) ולאחרונה [בע"פ 509/76](#) נאמרו בין היתר בהקשר לשאלה האם הוכחה ה"כוונה להונות" (intent to defraud) הדברים דלהלן (על-ידי [הלורד רדקליף בע' 809](#)):

"לדעתי, ברור בקשר עם עבירה זו הכוונה להונות היתה קיימת כאשר נוצר המסמך הכוזב אך ורק

שלא למטרה אחרת אלא כדי לרמות אדם אשר אחראי לפי חובתו הציבורית לעשיית דבר שהוא

לא היה עושה אותו לולא המרמה או אי-עשיית דבר שהוא היה עושה אותו לולא המרמה."

[הלורד דנינג](#) באותו פסק-דין הצדיק את ההרשעה בין היתר בכך שהנאשם "התכוון להונות כל מי שיוטל עליו לחקור בענין ההלוואות הניתנות על-ידי חברות מימון וסוחרי מכוניות" (שם, [בע' 816](#)).

לדעתנו הוכחה כוונתו של אבני לרמות. לשם הוכחת יסוד זה של העבירה אין צורך להוכיח, שהנאשם התכוון להשיג דבר עבור עצמו או עבור אחר. כפי שקבענו לעיל התכוון אבני לכך, שהמטפלים בענין העסקה יפעלו בענין זה מתוך אמונה מוטעית, שכתב השעבוד נתקבל בחברה לפני סו יוני 1976. בכך די כדי שיתקיים היסוד של "כוונה לרמות" היינו הכוונה להביא אדם לידי מעשה או מחדל. המעשה שאליו התכוון אבני

--- סוף עמוד 830 ---

- להביא את המטפלים בעסקה היה – קבלת החלטה או מתן חוות דעת מתוך אמונה מוטעית בדבר התאריך של קבלת כתב השעבוד, ובכך הוא עבר עבירה, גם אם באותו זמן לא היתה מטרתו להשיג את אישור העסקה עם קידום.
10. [בסעיף 9ג](#) נאמר כי "מנהל... של תאגיד... אשר נהג אגב מילוי תפקידו במרמה או בהפרת אמונים הפוגעים בתאגיד", אשם בעבירה לפי אותו סעיף. לפי מה שנאמר לעיל אבני נהג אגב מילוי תפקידו במרמה, אך טענתה סניגור המלומד היתה, שהמרמה לא פגעה בתאגיד. אין לקבל טענה זו. אנו מסכימים עם מר קירש, שהפגיעה בתאגיד אינה שהדירקטוריון ניהל את דיוניו בקשר עם העסקה מתוך הנחה מוטעית שקידום המציאה את כתב השעבוד לפני סוף יוני 1976, במיוחד נוכח הנסיבות שבהן נערכו דיוניהם, כאשר שיקוליהם והחלטותיהם עמדו תחת ביקורת של אמצעי התקשורת. בנסיבות המקרה דנא הצגת העובדה הכוזבת על-ידי אבני לפני הדירקטוריון ואי גילוי המצב הנכון היוו פגיעה בחברה. אמונתו של אבני שהעסקה היא לטובת החברה אינה מנקה אותו מהאשמה כי פכי שנאמר [בע"פ 20/53](#) הנ"ל בענין עבירה של מעילה באימון "יכול פקיד להיות אשם במעילה באמון לפי אותו סעיף ([סעיף 140](#) לפקודת החוק הפלילי – "כהן), אף כי הונע למעשהו על-ידי מניע טהור" ([בע' 853](#)).
11. הסניגור המלומד טען שמעשהו של אבני בענין החותמת היה בנסיבות המקרה כה מחוסר חשיבות וכה פעוט שלא מן הראוי היה לייחס לו אשמה בפלילים, אף אם מבחינה טכנית מהווה פעולתו עבירה. אין טענה זו מבוססת. אמנם יתכנו מקרים שבהם מעשה אשר ממלא אחרי כל תנאי הגדרת עבירה שבחוק הוא כה פעוט, שבית-המשפט יתיחס אליו כאל דבר שאינו ראוי להגנת הדין הפלילי, על-פי העיקרון שאין החוק עוסק בדברים של מה בכך (de minimis non curat lex) (ראה דברי [לורד רדקליף](#) בפסק- הדין הנ"ל בענין [ולהם 810 - 811](#)), אולם קשה להגיד שכזה הוא המקרה שלפנינו. מדובר כאן במעשה שנעשה על-ידי מנהל כללי של חברה ממשלתית בענין שעורר את התענינות הציבור, באשר הועלו חשדות בדבר אי טוהר מידות, ואין להתייחס למעשהו של אבני כאל ענין של מה בכך. אין ללמוד לענין שלפנינו ממה שנפסק [בע"פ 620/75 מדינת ישראל נגד בנימין זאב קריב, ו-2 אח', פ"ד לא \(3\) 589](#), כשאושר זיכוי של מנהל חברה בבעלות ציבורית מאשמות הקשורות בניהול חשבונות ובמאזנים של החברה. הזיכוי באותו מקרה היה מבוסס על כך, שלא הוכחו יסודות העבירות שיוחסו לנאשמים, ואין מקום להשוואת עובדות אלה עם העובדות ש הוכחו במקרה דנא.
- דעתנו על כן היא שבדין הורשע אבני בעבירות על [סעיפים 9א ו-9ג](#) של חוק המרמה.
12. אבני הורשע גם בעבירה של ניסיון לקבל דבר במרמה לפי [סעיף 2](#) של חוק המרמה [וסעיף 29](#) לפקודת החוק הפלילי. הסניגור המלומד טען לפנינו שאף לפי העובדות

--- סוף עמוד 831 ---

כפי שנקבעו בפסק-הדין של בית-המשפט קמא, לא ניתן היה להרשיע את אבני בעבירה זו, מכיון שעל-פי הדין היתה זכאית קידום לקבל את המדליות במחיר הקודם, לכן, גם לו היה הדירקטוריון מחליט עקב הטענה הכוזב, למכור לקידום את המדליות במחיר הקודם, לא היה אבני אשם בכל עבירה שהיא, הניסיון הוא במקרה כזה ניסיון לא צליח, שאינו גורר אחריות פלילית מכיון שמבחינה משפטית, להבדיל מבחינה עובדתית, לא ניתן היה לבצע עבירה מושלמת. סימוכין לטענתו זו מוצא הסניגור המלומד בפסקי-דין שניתנו לאחרונה באנגליה בענין:

R. v. Smith (Roger) (1973) 2 W.L.R. 942; (1973) 2 All E.R. 896; 57 Cr. App. R 666, (C.A.); (1975) A.C. 476; (1974) 2 W.L.R. 1; (1973) 3 All E.R. 1109; 58 Cr. App. R. 198, (H.L).

Director of public prosecutions v. Nock (1978) A.C. 979; (1978) 3 W.L.R. 57; (1978) 2 All E.R. 654, (C.A.) and (H.L.).

אין אנו סבורים שעלינו לדון בסוגיית "ניסיון-לא-צליח" במקרה דנא, כי הגענו לכלל דעה, שיש לזכות את אבני מעבירה זו מטעם אחר. נציין כאן רק שיש לנהוג בזהירות בהסתמכות על פסקי-הדין שניתנו באנגליה בנושא זה, וזה ראשית בגלל העובדה שלפי הגדרת ניסיון הנמצאת אצלנו בחוק חרות, "חוסר אפשרות לבצע את העבירה למעשה, מחמת נסיבות שאינן ידועות לעבריין, אינו מעלה ואינו מוריד" (סעיף 33(ג) לחוק העונשין תשל"ז-1977) ובכך שונה הדין אצלנו מזה שבאנגליה, ושנית – הדין באנגליה בנושא ניסיון לא צליח טרם גובש בהירות ותחומי חוסר האפשרות לבצע עבירה מושלמת שבגללו אין גם עבירה של ניסיון, טרם נקבעו בביורר (ראה –

Temkin, Impossible Attempts and Conspiracies 94 L.Q.R. 534).

בנוסף לכך נמתחה ביקורת באנגליה על פסקי-הדין הנ"ל ועומדות שם לדיון הצעות לשינוי החוק בענין זה וגם בתי-המשפט התחבטו שם לא מעט ביישום ההלכות הנלמדות משני פסקי-דין אלה.

(ראה Smith and Hogan, Criminal Law, 4th ed., pp. 285, 263- 264

וּפסק הדין בענין: R. v. Farrance (1978) Cr. L.R. 496, 498).

אנו סבורים שאין לקיים את ההרשעה בעבירת ניסיון לקבל דבר במרמה וזה מכיון שלא הוכחה כוונה ממשית של אבני לקבל "דבר" על-ידי המרמה. לשם הרשעה בעבירה בלתי מושלמת של ניסיון לא די בכך שיוכח שהנאשם נהג בלא איכפתיות או בפזיזות לגבי תוצאות מעשהו, אלא יש צורך להוכיח כוונה ממשית מצד הנאשם לעבור את העבירה, היינו במקרה דנא לקבל "דבר". כך נפסק **בע"פ 61/51 (בענין יוסף בן מוחמד מחמוד אבו גוש נגד היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד ה' 2) 1249 מפי השופט זוהר** ולאחר מכן **בע"פ 216/56 בענין ג'ניה יתום נגד היועץ המשפטי לממשלה וערעור נגדי היועץ המשפטי לממשלה נגד ג'ניה יתום**, פ"ד יא(1) 592, 597; פ"ע ז 337, **בע' 597 מפי מ"מ הנשיא (חשין) ועל הלכה זו חזר בית-משפט זה בע"פ 155/59 בענין יעקב דרעי נגד היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד יד(1) 233**; פ"ע מד 131, ולאחרונה **בע"פ 394/75, 426/76 מחמוד אחמד סואד דילקי, ו-7 אח' נגד היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד ל(3) 44, בע' 50 ובע"פ 108/78 (לא פורסם))**. במקרה שלפנינו אמנם לא יכול היה אבני לדעת בביטחון, אם המרמה לא תשפיע על הדירקטוריון לאשר את העסקה במחיר המקורי והוא היה אדיש לאפשרות זו, אך לשם הרשעה בעבירת ניסיון אין די בחזות מראש את התוצאה מתוך אדישות, אלא יש צורך בכוונה ממשית, וכפי שאמרנו לעיל, כוונה ממשית להשיג תוצאה זו לא היתה לאבני. כוונתו הממשית היתה להשיג לגיטימציה למעשיו, אך השגת צידוק לפעולותיו איננה בבחינת השגת "דבר" לפי הגדרת

--- סוף עמוד 832 ---

- ביטוי זה [בסעיף 1](#) של חוק המרמה. כידוע, בפסיקה של בית-משפט זה ניתן פירוש רחב לביטוי "דבר", באופן שנכללה בביטוי זה טובת הנאה מינית ([ע"פ 499/72 סאמי דיב אל שעבי נגד מדינת ישראל, פ"ד כז\(1\) 602](#), מפי השופט ברנזון [וע"פ 817/76 מישל דנינו נגד מדינת ישראל, פ"ד לא\(3\) 645](#), בע' 650-651 מפי השופטת בן-פורת). אולם גם לפי פירוש מרחיב זה אין להגיד שחיפוי או הצדקה בפני ביקורת או בפני פגיעה במעמד הם בבחינת "טובת הנאה" לצורכי חוק המרמה.
13. התוצאה של ערעור אבני נגד ההרשעה היא על כן, שהערעור נדחה לגבי ההרשעה בעבירות לפי [סעיף 9א ו-9ג](#) של חוק דיני העונשין (עבירות מרמה, סחיטה ועושק), תשכ"ג-1963, ואנו מקבלים את הערעור לגבי ההרשעה בעבירה לפי [סעיף 2](#) לחוק המרמה [וסעיף 29](#) לפקודת החוק הפלילי ומזכים את אבני מעבירה זו.
14. השופט המלומד הסתפק במקרה דנא בהטלת קנס על אבני בהתחשב עם כל הנסיבות שאותן פירט בגזר-הדין. טענת מר קירש היא, שמן הראוי היה להטיל על אבני מאסר בגלל מעילה במעמדו הרם, החשיבות הציבורית שהיתה לענין והצורך להרתיע בעלי מעמד בכיר בשירותה ציבור מלעבור עבירות מסוג זה. אין אנו סבורים שעלינו להתערב בענין העונש. השופט המלומד שקל כראוי את כל הנסיבות ובהתחשב בכך שלא הוכח מניע של שחיתות, אלא היה כאן כישלון שככל הנראה נגרם על-ידי אווירת החשדות וההאשמות שהועלו נגד אבני, החליט שניתן להסתפק בקנס. אף לנו נראה שאין מקרה זה מחייב עונש מאסר, לא בפועל ולא על-תנאי. מכיון שביטלנו את ההרשעה לגבי אחד מסעיפי החוק הרי הקנס המירבי שניתן להטיל אותו עבור שתי העבירות שבהן הורשע אבני הוא בסך 10,000 ל"י ואנו מעמידים את הקנס על סכום זה.
15. נעבור לערעור המדינה על זיכוי של צדקה. השופט המלומד קבע בהכרעת הדין. שהעובדה היחידה המדברת לחובתו של צדקה היא השיחה שהוא קיים עם נאור ביום 21.7.1976, שבה נשאל צדקה על-ידי נאור, האם הוא קיבל כתב ערבות בקשר לעסקה עם קידום וצדקה השיב שהוא קיבל כתב ערבות כזה ב-29 או ב-30 ליוני והחזיר אותו לקידום כדי שתתקן את התאריך, כי היא רצתה להרוויח שבוע ימים. השופט, המלומד, דחה את הסבריו של צדקה בענין זה וקבע שאלה הם "תרוצים מתרוצים שונים שאין בהם כל הגיון וסתרו אחד אתה שני", אולם הוא זיכה את צדקה, כי היה סבור שאין ללמוד משיחה זו שהיה קיים קשר בין אבני ובין צדקה. השופט אמר בהכרעת הדין: אין להוציא מכלל אפשרות כי הסתבכותו של הנאשם 4 (צדקה) לא באה אלא כתוצאה מנאמנות יתר לנאשם 1, וכדי לחפות עליו ולהפיס את דעתו של נאור כי הנאשם 1 לא סטה מההסכם, סיפר לו כי הערבות כבר הגיעה". טענת מר קירש היא, שעל-פי העובדות שקבע השופט המלומד היה עליו להרשיע את צדקה בעבירה על [סעיף 9ג](#) של חוק המרמה מכיון שצדקה "נהג אגב מילוי תפקידו במרמה או בהפרת אמונים הפוגעת בתאגיד".
- הסניגור המלומד של צדקה, מר פונדמינסקי, טען שלא היה בסיס מספיק לממצאו של השופט המלומד שצדקה שיקר לנאור בשיחה הנ"ל בענין קבלת כתב השעבוד. בטענה

--- סוף עמוד 833 ---

זו אין ממש. לא רק שאין לנו סיבה להתערב באימון שנתן השופט המלומד בענין תוכן השיחה לעדותו של נאור, אלא המסקנה של השופט המלומד גם מתחזקת על-ידי ההודעה שנתן צדקה במשטרה (ת/13). באותה הודעה אמר צדקה אתה דברים דלהלן:

"באשר לשיחה עם חיים נאור בענין קידום בחודש יולי 1976, בתאריך שאינו זכור לי, ברצוני לציין כי נאור צלצל אלי, בטלפון הפנימי, ושאל אותי, באם קידום העבירה ערבות בנקאית בקשר לעסקה, ואז השבתי לו לפי מיטב זכרוני שקידום העביר ביום 29.6.76 או 30.6.76 ערבות, אולם אמרתי שהחזרתי את הצ'קים לאבני חזרה, כדי שיבקש מקידום לתקן את התאריך הנקוב בזמן הפרעון לתאריך 9 באותו החודש שהשיק היה צריך להפרע בו. כן ציינתי שהחזרתי את השיקים מאחר וקידום ניסה להרוויח שבוע נוסף. את השיקים החזרתי למנכ"ל החברה י' אבני, כמו כן אמרתי באותה השיחה כי קבלנו כתב ערבות מקידום. אני הנחתי בעת ששוחחתי עם נאור כי כתב הערבות נמצא בחברה כפי שחברת קידום התחייבה לכך. לפי מיטב זכרוני לא אמרתי לנאור כי תוך כמה ימים אקבל כתב ערבות חדש ואף אוכל להשיג לו צילום מכתב הערבות הישן. אני מניח שבעת ששוחחתי עם נאור ערבתי את ענין הערבות עם הצ'קים שקיבלתי מקידום, כך שנוצר הרושם אצל נאור שיש בחברה למדליות גם ערבות וגם צ'קים..."

י' כהן 54678313-839/78

בדברים אלה יש הודאה במקצת בנכונות עדותו של נאור. כמו כן, לפי עדותו של וינוגרד, אמר לו צדקה שוינוגרד הראה לצדקה את מכתבו של נאור, שבו מובא תוכן השיחה לפי גרסתו של נאור, שמה שכתוב במכתב של נאור הוא אמת אך לא כל האמת. על-פי כל הראיות שהיו בדבר תוכן השיחה רשאי היה השופט המלומד לקבוע שצדקה סיפר לנאור דברים לא נכונים בענין הערבות ביום 21.7.1976 ושהוא ידע שדברים אלה אינם נכונים.

מר פונדמינסקי טען שבמועד השיחה כבר לא היתה כל חשיבות לענין, כי נאור ידע שבידי החברה אין ערבות בנקאית וכי לא היה זה מתפקידו של צדקה לספק אינפורמציה לנאור ולענות על שאלותיו, ולפיכך דבריו לא נאמרו "אגב מילוי תפקידו" כדרוש לשם הרשעה בעבירה לפי [סעיף 19ג](#). טענות אלה אינן מבוססות. מפירוט העובדות שהובא לעיל ברור שבזמן שהתקיימה השיחה היתה חשיבות לשאלה האם ומתי קיבלה החברה התחייבות מהבנק בקשר עם העסקה עם קידום. נאור פנה אל צדקה מכיון שצדקה היה סמנכ"ל בחברה וממונה על מכירות בה, ולפי הוראה שנתן אבני על המכתב ת/2/1 היה על צדקה לוודא לפני מסירת הטובין לקידום שנתקבלה התחייבות מהבנק. על כן היתה השיחה אגב מילוי תפקידו של צדקה. גם מרמה זו היוותה פגיעה בתאגיד שבו עבד צדקה וזה מהטעמים שפירטנו לעיל בקשר עם הרשעת אבני בעבירה על [סעיף 19ג](#), על כן אף אם לא הוכח קשר בין צדקה ובין אבני וכל מה שעשה צדקה עשה רק מתוך רגש נאמנות לאבני ורצון להגן עליו, צריך היה בית-המשפט המחוזי להרשיע את צדקה בעבירה על

--- סוף עמוד 834 ---

-
[סעיף 19.](#)
-

אנו מקבלים על כן את ערעור המדינה בענין צדקה, ומרשיעים את צדקה בעבירה של מרמה והפרת אימונים בתאגיד לפי [סעיף 19](#) לחוק תיקן דיני העונשין (עבירות מרמה, סחיטה ועושק), תשכ"ג-1963.
ניתן היום, יח בתמוז תשל"ט (13.7.1979).
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בענין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

-
--- סוף עמוד 835 ---
-

עפ 839/78 מדינת ישראל נ' יצחק אבני, פ"ד לג (3) 821

www.nevo.co.il
